

Mirosław Sitarz, *Kompetencje organów kolegialnych w Kościele partykularnym w sprawowaniu władzy wykonawczej według Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku*, Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL 2008, ss. 302.

Nakładem Towarzystwa Naukowego KUL ukazała się monografia ks. Mirosława Sitarza pt. *Kompetencje organów kolegialnych w Kościele partykularnym w sprawowaniu władzy wykonawczej według Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku*. Rozprawa podejmuje temat wysunięty przez Sobór Watykański II, a dotyczący postulatu demokratyzacji w Kościele. Jest rzeczą oczywistą, iż nie można wprowadzić demokracji do Kościoła w takim znaczeniu, jak to ma miejsce w społeczeństwach państwowych. Idąc za wskazaniem Soboru Watykańskiego II, *Kodeks Prawa Kanonicznego* z 1983 r. określił pozycję pomocniczych organów kolegialnych na szczeblu diecezjalnym, które biskupom diecezjalnym mają świadczyć pomoc w ich różnorodnej posłudze Ludowi Bożemu, a zwłaszcza w procesie stanowienia aktów administracyjnych. Papież Jan Paweł II w liście apostolskim *Novo millennio ineunte* wezwał do dowartościowania diecezjalnych organów kolegialnych stwierdzając: „Należy coraz

lepiej wykorzystywać struktury aktywnej współpracy przewidziane przez prawo kanoniczne, takie jak rady kapłańskie i duszpasterskie” (nr 45).

Opracowanie jest oparte na szerokiej bazie źródłowej, którą stanowią dokumenty Soboru Watykańskiego II, dekrety wykonawcze Stolicy Apostolskiej do uchwał soborowych, Kodeks Prawa Kanonicznego z 1983 r., konstytucje papieskie, odpowiedzi papieskich organów interpretacyjnych, dekrety dykasterii Kurii Rzymskiej, a także akty normatywne prawa partykularnego Kościoła w Polsce.

Rozprawa składa się z dwóch części. Pierwsza: *Pozycja kolegialnych organów w sprawowaniu władzy wykonawczej w Kościołach patrykularnych*, zawiera analizę z zakresu prawa materialnego. W rozdziale pierwszym autor opisuje podstawy teologiczne i prawne ustanowienia pomocniczych kolegialnych organów władzy w Kościele partykularnym. Ks. Sitarz koncentruje się na wyjaśnieniu podstawowych kwestii koniecznych do zrozumienia dalszych badań, takich jak: pojęcie Kościoła partykularnego, teologiczne podstawy uczestnictwa wszystkich wiernych w budowaniu Kościoła pod przewodnictwem biskupa oraz naczelne zasady prawne, które powinny być przestrzegane w relacjach między biskupem diecezjalnym a organami kolegialnymi biorącymi udział w realizacji misji Kościoła (s. 14-47). Drugi rozdział przedstawia pojęcia organu i wylicza rodzaje organów występujących w Kościele partykularnym. W rozdziale tym znajdujemy odpowiedź na pytanie o *ratio legis* normy nakazującej lub zezwalającej biskupowi diecezjalnemu na utworzenie organów kolegialnych. Z tego rozdziału dowiadujemy się, że biskup ma obowiązek utworzyć następujące organy kolegialne: diecezjalną radę do spraw ekonomicznych (kan. 492), radę kapłańską (kan. 495), kolegium konsultorów (kan. 502), a także powinien dopilnować, by rada kapłańska wybrała zespół proboszczów konsultorów (kan. 1742). Natomiast organami fakultatywnymi, zalecanymi przez KPK są: synod diecezjalny (kan. 460), rada biskupia (kan. 473 § 4), diecezjalna rada duszpasterska (kan. 511) oraz rada mediacyjna (kan. 1733 § 2). Biskup diecezjalny może także powołać inne organy kolegialne i wyposażyć je w odpowiednie kompetencje (s. 49-99). Rozdział trzeci, zatytułowany: *Pojęcie i rodzaje kompetencji kolegialnych organów władzy wykonawczej w kościele partykularnym* jest poświęcony opisaniu pojęcia kompetencji oraz analizy kompetencji przyznanych przez prawodawcę poszczególnym kolegiom. Powszechnie przyjmuje się, że organy kolegialne są wyposażone tylko w szeroko rozumiane kompetencje doradcze. Okazuje się jednak, że organy kolegialne kościoła partykularnego posiadają inne kompetencje: kreacyjne, władcze, reprezentacyjne, liturgiczne, mediacyjne, koordynacyjne (s. 101-148).

Część druga *Przedmiot i procedura realizacji kompetencji pomocniczych kolegialnych organów władzy wykonawczej w Kościele partykularnym* zawiera analizę z zakresu prawa formalnego i składa się z dwóch rozdziałów. Pierwszy rozdział jest zatytułowany: *Akty administracyjne jako przedmiot realizacji kompetencji kolegialnych organów w Kościele partykularnym*. Naczelnym zadaniem wszystkich organów kolegialnych w Kościele partykularnym jest szeroko rozumiana konsultacja, która polega na opiniowaniu zamierzonych przez biskupa działań władczych lub wyrażeniu na nie zgody. Przedmiotem kompetencji kolegialnych organów kolegialnych władzy w Kościele partykularnym są akty administracyjne, wśród których mogą być akty decyzyjne i akty przygotowawcze. Te pierwsze mogą być wydawane tylko przez kolegium konsultorów i diecezjalną radę do spraw ekonomicznych i tylko w prawnie określonych sytuacjach nadzwyczajnych. Akty przygotowawcze są w przeważającej większości przedmiotem działalności wszystkich organów kolegialnych (s. 149-182). W rozdziale drugim *Procedura realizacji kompetencji kolegialnych organów w Kościele partykularnym* jest ukazany sposób postępowania administracyjnego podczas realizacji poszczególnych kompetencji przez kolegialne organy władzy wykonawczej w Kościele partykularnym. Realizacja procedury konsultacyjnej ma na celu zasięgnięcie opinii lub uzyskanie zgody danego organu kolegiального przed podjęciem ostatecznej decyzji w formie określonego aktu administracyjnego (s. 183-258).

Praca ks. Sitarza zawiera bardzo bogatą bibliografię podzieloną na źródła prawa i literaturę (s. 267-297). Monografia prezentuje wnikliwą analizę norm określających pozycję organów kolegialnych w Kościele partykularnym, których zadaniem jest świadczenie pomocy biskupowi diecezjalnemu w sprawowaniu władzy wykonawczej.

Niewątpliwie jest to wartościowa publikacja w obszarze kościelnego prawa administracyjnego, która będzie przydatna nie tylko dla teoretyków prawa, ale również dla tych, którzy stosują to prawo w praktyce (w każdej kurii diecezjalnej czy metropolitalnej może stanowić pomoc dla tych, którzy na co dzień realizują administracyjne zadania w Kościele partykularnym), a także dla studentów oraz alumnów w wyższych seminariach duchownych.

Ks. Robert Kantor